

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาความตระหนัก เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้นักเรียน ตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

นางชานชื่น บุญประเสริฐ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชามัธยมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

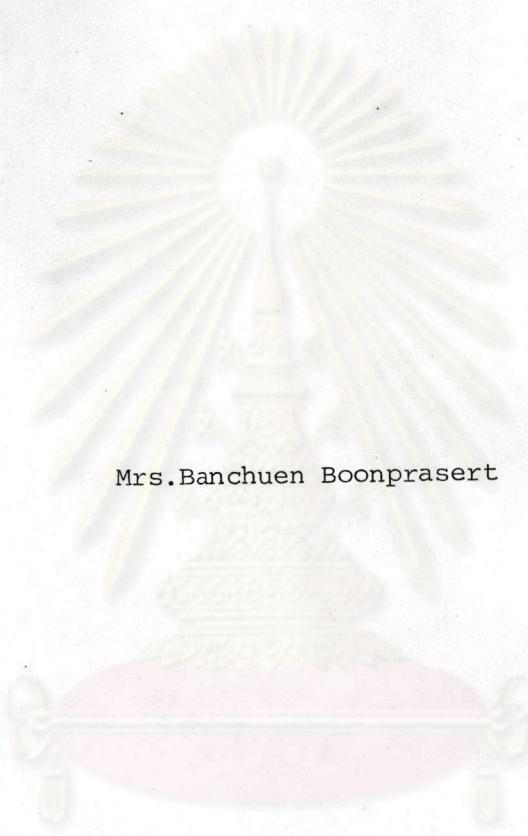
ISBN 974-579-518-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017350

I10312853

SOCIAL STUDIES INSTRUCTIONAL ACTIVITIES ORGANIZATION FOR
DEVELOPING STUDENTS' AWARENESS OF ENVIRONMENTAL CONSERVATION AS
PERCEIVED BY SOCIAL STUDIES TEACHERS AT THE SECONDARY EDUCATION LEVEL

Mrs. Banchuen Boonprasert

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Secondary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-518-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาความตระหนัก
เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้นักเรียน ตามการรับรู้ของ
ครูสังคมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา

โดย

นางบานชื่น บุญประเสริฐ

ภาควิชา

มัธยมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลย์ พานิช

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลย์ พานิช)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา อุทัยรัตน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ก้องแก้ว เจริญอักษร)

บานชื่น บุญประเสริฐ : การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนา
 ความตระหนัก เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้นักเรียนตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษา
 ในระดับมัธยมศึกษา (SOCIAL STUDIES INSTRUCTIONAL ACTIVITIES ORGANIZATION
 FOR DEVELOPING STUDENTS' AWARENESS OF ENVIRONMENTAL CONSERVATION AS
 PERCEIVED BY SOCIAL STUDIES TEACHERS AT THE SECONDARY EDUCATION
 LEVEL) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.วัลย์ พานิช, 172 หน้า. ISBN 974-579-518-6

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนา
 ความตระหนัก เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้นักเรียนตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษา ในระดับ
 มัธยมศึกษาในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการจัด
 กิจกรรมร่วมกับชุมชน ตัวอย่างประชากรเป็นครูสังคมศึกษา จำนวน 359 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น
 จากโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 74 โรงเรียน ในเขตการศึกษา 7 และเขตการศึกษา 8 เครื่องมือที่ใช้ใน
 การวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน เลขคณิต และ
 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ครูสังคมศึกษารับรู้ว่าครูส่วนใหญ่ปฏิบัติ
 ค่อนข้างบ่อยในเรื่องต่อไปนี้คือ เน้นจุดประสงค์ให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เน้นเนื้อหา
 สิ่งแวดล้อมเรื่องป่าไม้ จัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน ใช้วิธีการสอนแบบ
 บรรยาย ใช้สื่อการสอนประเภทรูปภาพและวัดและประเมินผลโดยเน้นด้านความรู้ความเข้าใจ ส่วนกิจกรรม
 ที่ครูส่วนใหญ่จัดน้อยที่สุดคือ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย เรื่องการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
2. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูสังคมศึกษารับรู้ว่า ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติดังต่อไปนี้คือ เน้น
 จุดประสงค์ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อดำรงชีวิตค่อนข้าง
 บ่อย วางแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยครูเป็นผู้วางแผนและดำเนินการจัดกิจกรรมเองเป็น
 บางครั้ง กิจกรรมที่จัดน้อยที่สุดคือ การเชิญวิทยากรมาบรรยายและสาธิตการนำวัสดุมาประดิษฐ์คิดแปลง เพื่อใช้
 ประโยชน์ วัดและประเมินผลโดยเน้นด้านความรู้ความเข้าใจค่อนข้างบ่อย
3. การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ครูสังคมศึกษารับรู้ว่า ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติดังต่อไปนี้ เป็น
 บางครั้งคือ เน้นจุดประสงค์ให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม
 กับชุมชนในฐานะผู้ร่วมดำเนินการจัดกิจกรรมและวัดและประเมินผล โดยเน้นด้านความรู้ความเข้าใจ
 ส่วนกิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่จัดร่วมกับชุมชนน้อยที่สุดคือ การจัดตั้งโครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์สถานที่สำคัญทาง
 ประวัติศาสตร์ในชุมชน
4. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่คือ การขาด
 แคลนสื่อการสอนที่ทันสมัย ขาดความสนใจและความร่วมมือจากนักเรียน และขาดการสนับสนุนและร่วมมือ
 จากผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน.

ภาควิชามัธยมศึกษา.....
 สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา.....
 ปีการศึกษา 2534.....

ลายมือชื่อนิติต
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

BANCHUEN BOONPRASERT : SOCIAL STUDIES INSTRUCTIONAL ACTIVITIES ORGANIZATION FOR DEVELOPING STUDENTS' AWARENESS OF ENVIRONMENTAL CONSERVATION AS PERCEIVED BY SOCIAL STUDIES TEACHERS AT THE SECONDARY EDUCATION LEVEL. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. WALAI PANICH, D.Ed., 172 PP. ISBN 974-579-518-6

The purpose of this research was to study the organization of social studies instructional activities for developing students' awareness of environmental conservation as perceived by social studies teachers at the secondary education level in three aspects: the classroom instructional activities organization, the extra-curricular activities organization, and the school and community cooperative activities organization. The samples consisted of 359 social studies teachers selected by stratified random sampling technique from 74 secondary schools in educational regions 7 and 8. The instrument was a set of questionnaires constructed by the researcher. The obtained data were analyzed by means of percentage, arithmetic means and standard deviation.

The findings of the study were as follows:

1. In the aspect of the classroom instructional activities organization, most teachers perceived that they quite often organized the activities as follows: emphasizing the objectives of enhancing students' positive attitudes towards environmental conservation, emphasizing the environmental content on forestry, providing the instructional activities in accordance with current issues, using lecture method of teaching, using pictures as instructional materials, and emphasizing knowledge and understanding in measurement and evaluation. Most teachers perceived that inviting resource persons to talk on promotion and development of the environmental quality was least often organized.
2. In the aspect of extra-curricular activities organization, most teachers perceived that they quite often organized the activities emphasizing the objectives of enhancing students' knowledge and understanding of environmental problems and their impacts on daily-life. Planning and organizing the extra-curricular activities was less often initiated by the teachers. The least often organized activity was inviting resource persons to lecture and demonstrate the application and utilization of local materials. Most teachers quite often organized measurement and evaluation emphasizing knowledge and understanding.
3. In the aspect of the activities cooperately organized with the community, most teachers perceived that they less often organized the activities as follows: emphasizing the objectives of enhancing students' positive attitudes towards environmental conservation, having the students participate in the community activities as co-organizers, and emphasizing knowledge and understanding in measurement and evaluation. The activity that most teachers least often organized was to set up a project promoting renovation and conservation of local historic places.
4. The problems and obstacles in organizing the instructional activities which most teachers perceived as most serious were the lack of modern instructional materials, students' interests and cooperation and promotion from the school administrators, teachers and students.

ภาควิชา.....มัธยมศึกษา.....

สาขาวิชา.....การสอนสังคมศึกษา.....

ปีการศึกษา.....2534.....

ลายมือชื่อนิสิตร.....~~Handwritten signature~~.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....~~Handwritten signature~~.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่เอาใจใส่ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดเวลา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิบูลศรี วาสนสมลสิทธิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ก้องแก้ว เจริญอักษร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา อุทัยรัตน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ นายอาทร สุฟไปฏุก อาจารย์ธนาลัย สุขพัฒน์ธิ อาจารย์ศุภกิจ แก้วผสม รองศาสตราจารย์บรรเทา กิตติศักดิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย วีระวัฒนานนท์ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้กรุณาตรวจสอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 74 โรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ และเป็นกำลังใจด้วยดีมาโดยตลอด ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนสนับสนุนในบางส่วน

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และญาติพี่น้อง ที่ให้ความรัก ความห่วงใย และเป็นกำลังใจที่ติดตลอดมา.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บานชื่น บุญประเสริฐ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	11
ความหมายของสิ่งแวดลอม	11
การอนุรักษ์สิ่งแวดลอม	12
ความหมายของการอนุรักษ์สิ่งแวดลอม	12
แนวคิดในการอนุรักษ์สิ่งแวดลอม	13
หลักการอนุรักษ์สิ่งแวดลอม	16
การพัฒนาความตระหนัก เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดลอม	21
ความหมายของความตระหนัก	21
ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนัก	23
การพัฒนาความตระหนัก เกี่ยวกับการอนุรักษ์	
สิ่งแวดลอม	25

	บทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาความตระหนัก	
	เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	29
	บทบาทในการจัดการเรียนการสอน	30
	บทบาทต่อชุมชน	34
	การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความตระหนักเกี่ยวกับ	
	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	37
	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ...	39
	การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	42
	การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน	45
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
	งานวิจัยภายในประเทศ	47
	งานวิจัยต่างประเทศ ..	54
3	วิธีดำเนินการวิจัย	68
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	102
	สรุปผลการวิจัย	103
	อภิปรายผลการวิจัย	107
	ข้อเสนอแนะ	125
	บรรณานุกรม	127
	ภาคผนวก	141
	ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	142
	ภาคผนวก ข รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างประชากร	144
	ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย	148
	ภาคผนวก ง ตัวอย่างแบบสอบถาม	152
	ประวัติผู้เขียน	172

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตัวอย่างประชากร	70
2	สถานภาพและข้อมูลที่เกี่ยวข้องของผู้ตอบแบบสอบถาม	74
3	แสดงมีชฉิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาความตระหนัก เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ในห้องเรียน	78
4	แสดงมีชฉิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาความตระหนัก เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการจัด กิจกรรม เสริมหลักสูตร	88
5	แสดงมีชฉิม เลขคณิตและส่วน เบี่ยง เบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาความตระหนัก เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านการจัด กิจกรรมร่วมกับชุมชน	94

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย